

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. május 23.

FILOZÓFIA

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

A rész (30 pont)

1. feladat (12 pont)

Görög filozófia	Patrisztika	Skolasztika	17-18. század	19-20. század
2. 7. 10.	8.	5.	1. 12. 4. 9.	3. 6.11.

1. Descartes 2. Szókratész 3. Nietzsche 4. Locke 5. Aquinói Szent Tamás 6. Wittgenstein
7. Arisztotelész 8. Szent Ágoston 9. Kant 10. Hérakleitosz 11. Heidegger 12. Bacon

2. feladat (8 pont)

Megfejtés: Platón

1.	K	O	P	E	R	N	I	K	U	S	Z	I
2.			L	O	G	O	S	Z				
3.			A	R	K	H	É					
4.	M	E	T	A	F	I	Z	I	K	A		
5.		M	O	N	I	Z	M	U	S			
6.		O	N	T	O	L	O	G	I	A		

1. A kanti *fordulat* jelzője.
2. Jelenthet értelmes beszédet és kozmikus rendező elvet az ókori görög filozófiában.
3. Öselv, alapelv a preszókratikus filozófiában.
4. A filozófia egyik ága, a tapasztalati világon kívüli létezők tudománya.
5. Mindent egyetlen alapelvre visszavezető filozófiai álláspont.
6. A metafizika ága, lételmélet.

6 hibátlan fogalom-meghatározás 6 pont, a megfejtés 2 pont

3. feladat (6 pont)

A választott filozófus egyik művének a címe: **1 pont** adható a cím pontos leírásáért

Jellemző gondolata, állítása (nem követelmény a pontos idézés): **2 pontot** csak a nyelvileg is hibátlan válasz esetében adjunk

Filozófiai probléma, amely kiemelkedően foglalkoztatta: **2 pontot** csak a nyelvileg is hibátlan válasz esetében adjunk

Miért őt választotta? **1 pont** adható az indoklásra

4. feladat (4 pont)

- a) Szókratész
- b) Aquinói Szent Tamás
- c) Wittgenstein
- d) Kant

B rész (feladatonként 35 pont = 70 pont)

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Szempontok	Pontszám
Problémaérzékenység	10
Szövegértelmezési készség	10
Filozófiatörténeti tájékozottság	4
Argumentáció	7
Nyelvi megformálás	4
Összesen	35

1. Arisztotelész szerint milyen értelemben beszélhetünk az egyetemes jóról?

Arisztotelész: *Nikomakhoszi etika*

2. Aquinói Szent Tamás 5 istenérve közül melyekben ismer rá ókori görög filozófusok gondolataira? Indokolja választását!

Aquinói Szent Tamás: *Summa Theologiae*

3. Megismerhető-e maga a lét? A „lelepleződött létezőbe állítottan” valóban önmagunkra lelhetünk?

Martin Heidegger: *Mi a metafizika?*

Várható tartalmi elemek**1. szövegrészlet**

Platón Az állam című művében fejt ki többek között a jó ideájáról szóló tanítását. Szerinte a jó ideája felülmúlja a megismerhető dolgok tartományát, vagyis „a létezőt méltóságával messze túlszárnyalja”.

Arisztotelész keresi a *jó* közös vonását, amely szerinte nem lehet egyetlen idea. A *jó* keresésének útját járhatjuk végig a szövegben: megmutatja a filozófus a gondolkodási zsákutcákat, a felvetett kérdésre adható féligazságokat, míg végül rátalál az egyetlen – általa helyesnek vélt – igazságra. Egyetemes értelemben a boldogság az, „amit mindig csupán önmagáért, és sohasem másért választunk”. Minden emberi tevékenységünk erre irányul, ez a cél határozza meg tehát a *jót*.

2. szövegrészlet

A skolasztika nagy századában Aquinói Szent Tamás úgy véli, hogy a filozófia szolgálhatja a teológiát. Vannak ugyan olyan igazságok, amelyekhez csak a kinyilatkoztatás útján juthatunk el, de az ész sok esetben segítheti megszületni vagy elmélyíteni a hitet. A hitigazságok értelemmel való beláttatásának eszméje vezérli Aquinói Szent Tamást Isten létének bizonyításában is. Az öt érv közül legalább kettőben elvárható, hogy a vizsgázó felismerje Arisztotelész és Platón gondolatait (okság, célokság, mozdulatlan mozgató, a tökéletesség ideája). Más, kellőképpen argumentált utalások is elfogadhatóak.

3. szövegrészlet

A lét megragadásának problémája a heideggeri filozófia központi kérdése. A szövegrészlet arra a hangoltságra mutat rá, amelyben érzésként – tehát nem logikailag és nem kívülről – a lét egésze felsejlik, amikor a létező egészében lelünk önmagunkra. Ahogy máshol fogalmaz; felsejlik a *lét fátyla*.

A filozófus későbbi írásaiban arról olvashatunk, hogy a létről való gondolkodás fogalmilag nem sikerülhet, hiszen a fogalmainkkal újra és újra a létezők világába zuhanunk. A költészet nyelve, a művészet képes leginkább a létet a maga elrejtettségéből felvillantani.

Feltétlenül elvárható – a megfelelő kontextus keretében – az *unalom* és a *másik ember ittlétének* érvényes értelmezése.